

stad &
esch &
omgaan met elkaar

Stad & Esch maken we samen:

Van pesten naar een wij-gevoel

Inhoudsopgave

1.	Voorwoord	blz. 3
2.	Van pesten naar een wij-gevoel	blz. 4
3.	Stappen bij structureel pestgedrag	blz. 5
4.	Signaleringslijst: Signalen voor pesten op school	blz. 6
	<ul style="list-style-type: none">o Een jongere die wordt gepest is vaako Een jongere die pesto Specifiek voor meidengedrago Bij jongens valt op	
5.	Het nieuwe pesten: Wat is strafbaar	blz. 7
	<ul style="list-style-type: none">o Stalkingo Plaatsen van foto'so Seksueel getinte afbeeldingeno Hacken	
6.	Het doen van aangifte of melding	blz. 8
7.	Hoe voorkomen we dat plagen pesten wordt	blz. 9

1. Voorwoord

Om het gevoel van veiligheid voor alle leerlingen te kunnen borgen, heeft Stad & Esch een pestprotocol opgesteld. Een aantal vragen ligt aan dit protocol ten grondslag:

- hoe voorkomen we pesten
- hoe signaleren we pestgedrag
- hoe gaan we om met pesten

In dit protocol worden de antwoorden op deze vragen geformuleerd. Zo kunnen we ervoor zorgen dat we op een eenduidige, voorspelbare manier met pesten omgaan.

Het pesten vindt vooral in klassen 1 t/m 3 plaats. In de mentorlessen geven we aandacht aan het fenomeen pesten en laten we de klas afspraken maken over hoe de leerlingen met elkaar willen omgaan, zodat iedereen zich goed kan voelen in de klas.

Wij informeren medewerkers, leerlingen en ouders over onze gedragsregels ten aanzien van plagen en pesten. En wij stimuleren medewerkers, leerlingen en ouders om grensoverschrijdend gedrag te melden bij de schoolleiding.

We gaan ervan uit dat onze aanpak van pestgedrag zo effectief zal zijn dat we zo weinig mogelijk hoeven terug te vallen op het stappenplan bij structureel pestgedrag (hoofdstuk 3).

In de bijlage bij dit protocol beschrijven we per locatie:

1. de manier waarop wij willen voorkomen dat plagen pesten wordt
2. welke stappen wij nemen bij structureel pestgedrag

2. Van pesten naar een wij-gevoel

Een veilige leeromgeving is noodzakelijk voor een goede ontwikkeling van onze leerlingen. Onze school staat voor een cultuur waarin we de ander en onszelf serieus nemen en waarin we het gesprek met elkaar willen aangaan. Dat komt de kwaliteit van onze school ten goede. Immers teamwerk is beter werk. We realiseren ons ook dat we daarvoor van elkaar afhankelijk zijn én dat we zorg voor elkaar dragen: jij = wij.

Op een veilige school is intimiderend gedrag niet toelaatbaar. Dat geldt voor seksuele intimidatie, maar ook pestgedrag is een vorm van intimidatie. Om duidelijk te krijgen wat pesten is, is het belangrijk het verschil tussen pesten en plagen te benoemen. Plagen mag wel, pesten niet. Maar wanneer is het plagen en wanneer wordt het pesten?

Wat is plagen?

Bij plagen is er sprake van incidenten. Plagen gebeurt vaak spontaan, het duurt niet lang en is onregelmatig. Bij plagen zijn de kinderen gelijk aan elkaar; er is geen machtsverhouding. De rollen liggen niet vast; de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Plagen gebeurt zonder kwade bedoelingen en kan daarom als leuk, plezierig en grappig worden ervaren. Bij plagen loopt de geplaagde geen blijvende psychische en/of fysieke schade op en kan de geplaagde zich verweren. In steekwoorden:

- gelijkwaardigheid
- wisselend 'slachtofferschap'
- humor
- af en toe

Wat is pesten?

'Iemand wordt getreiterd of is het mikpunt van pesterijen als hij of zij herhaaldelijk en langdurig blootstaat aan negatieve handelingen verricht door één of meerdere personen'.

Bij pesten is het ene kind sterker en het andere kind zwakker. Het is steeds hetzelfde kind dat wint en hetzelfde kind dat verliest. Vaak gebeurt pesten niet één keer, maar is het gepeste kind steeds weer de klos. Het sterkere kind, de pester, heeft een grotere mond en anderen kijken vaak tegen hem of haar op en durven er niets tegen te doen. De pestkop heeft geen positieve bedoelingen; wil pijn doen, vernielen of kwetsen. Het gepeste kind voelt zich eenzaam en verdrietig, hij of zij is onzeker en bang. In steekwoorden:

- machtsverschil
- hetzelfde slachtoffer
- kwetsend
- vaak/voortdurend

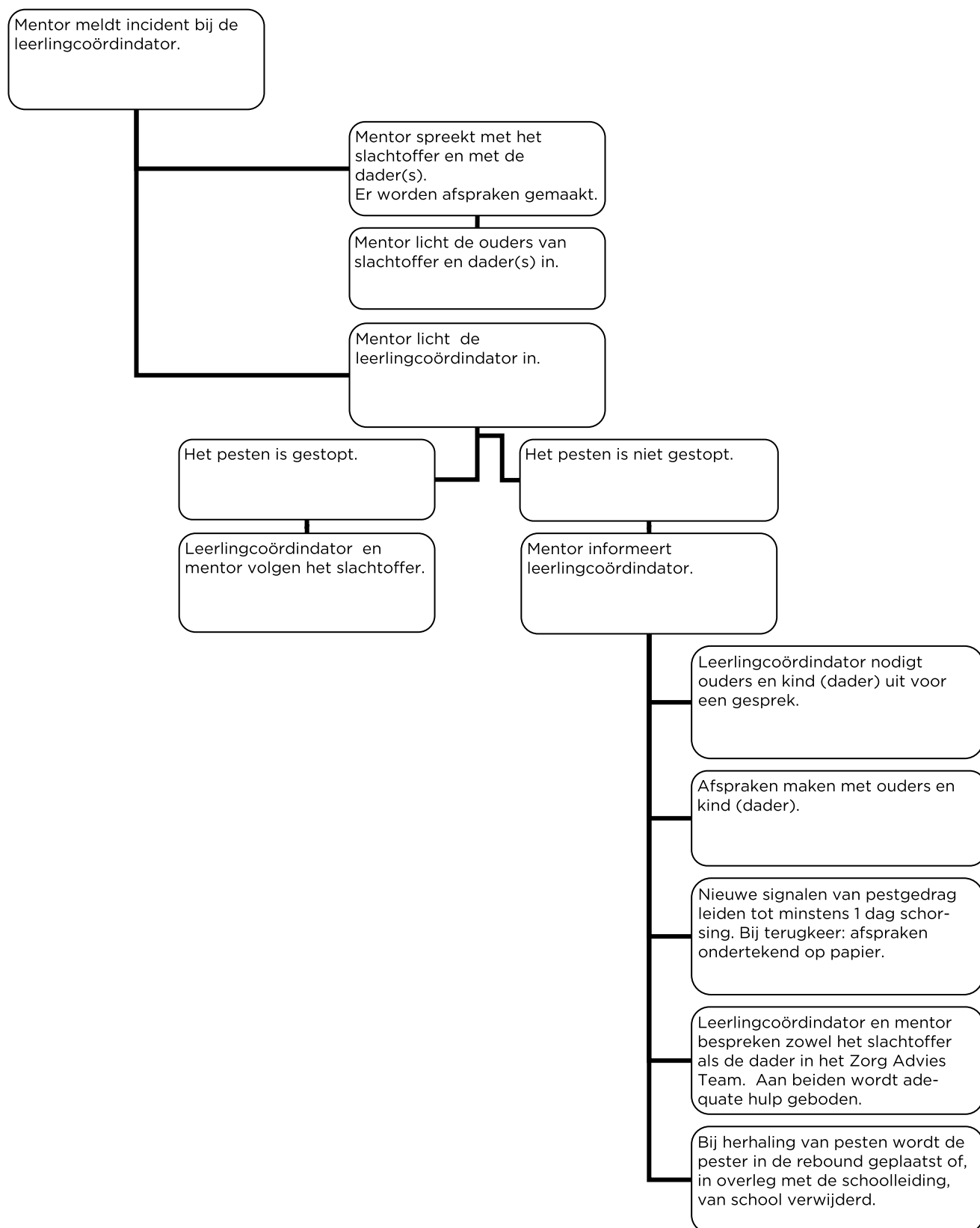
In het verleden werd van pesten geen punt gemaakt. Maar pesten kan diep ingrijpen en verschilt daarin niet van fysiek en/of psychisch geweld.

Het nieuwe pesten

Moderne communicatiemiddelen zoals: mobiele telefoon, sms, msn, e-mail, chatbox, youtube en facebook hebben de mogelijkheden tot pesten helaas aanmerkelijk vergroot. De relatieve anonimiteit van deze nieuwe vormen van communicatie werkt de brutaliteit van de pesters in de hand. De kans om gepakt te worden is immers kleiner dan bij het open en bloot pesten. Een ander kenmerk van het nieuwe pesten is dat het onophoudelijk door kan gaan. Ook deze vorm van pesten is een enorme bedreiging.

3. Stappen bij structureel pestgedrag

Voor alle stappen geldt dat door de deelschoolcoördinator een notitie wordt gemaakt in het dossier van de betrokken leerlingen, zowel de dader als het slachtoffer.

4. Signaleringslijst: Signalen voor pesten op school

Pesten is te zien, ook al vindt het getreiter niet altijd openlijk plaats.

Een jongere die wordt gepest is vaak:

- een buitenstaander
- heeft een kleinerende bijnaam
- staat veel alleen
- is doelwit van grappen
- wordt geprovoceerd door anderen
- zoekt vaak zijn spullen
- heeft verwondingen, schrammen, kneuzingen
- lijkt onzeker, angstig en verdrietig
- haalt slechtere cijfers
- komt zeer onregelmatig op school
- blijft bij het kiezen van teams meestal over

Een jongere die pest:

- doet stoer
- is tegendraads en opstandig
- kan zich niet inleven in gevoelens van anderen
- heeft een vaste groep medestanders
- roddelt en spreekt kwaad
- vertoont agressief gedrag
- heeft slechte schoolprestaties

De volgende signalen zijn specifiek voor meidengedrag:

- samenklitten
- manipuleren
- buitensluiten
- negeren
- fluisteren
- handelen in geheimen
- roddelen
- geruchten verspreiden/reputatie schaden

Bij jongensgedrag valt op:

- lichamelijker uiten door schoppen en slaan
- agressief gedrag
- uiten zich directer
- minder verbaal

5. Het nieuwe pesten: Wat is strafbaar?

Stalking (misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid)

Een leerling die steeds wordt lastig gevallen door sms'jes of e-mail kan aangifte doen van stalking. Onder stalking of belaging verstaan we het stelselmatig lastigvallen van een persoon door die persoon te achtervolgen, steeds op hinderlijke wijze contact op te nemen en soms ook te bedreigen met het oogmerk die ander te dwingen iets te doen, niet te doen of te dulden dan wel vrees aan te jagen. Belaging of stalking is in Nederland bij wet verboden. Wetboek van Strafrecht, artikel 285b. Mogelijke straf: geldboete of gevangenisstraf.

Plaatsen van foto's van elkaar (portretrecht)

Een foto die zonder uitdrukkelijke toestemming gemaakt is, mag verspreid worden door de maker, tenzij de betrokken persoon een zwaarwegend belang heeft om die foto niet te publiceren (bijvoorbeeld ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer).

In het geval van nieuwswaarde geldt dat de foto geplaatst mag worden, maar een persoon mag niet tot in lengte van dagen achtervolgd worden met foto's die van die persoon zijn gemaakt (bijvoorbeeld bloot op een strand). Een foto van een uitstapje naar Parijs met je klas kun je niet verbieden.

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Portretrecht>

<http://www.auteursrecht.nl/voorzou/pagina.asp?pagkey=34390>

Seksueel getinte afbeeldingen

Het op internet zetten van seksueel getinte afbeeldingen (foto's, filmopnamen) van minderjarigen valt onder het strafrecht. Het maken, verspreiden en het in bezit hebben van deze afbeeldingen is Zelfs als je de 100^e persoon bent die de foto's doorstuurt, ben je strafbaar. Wetboek van Strafrecht, artikel 240b, gevangenisstraf of geldboete.

Hacken etc. (computercriminaliteit)

Hacken is een gevaarlijke vorm van internetcriminaliteit. Het is niets meer of minder dan inbreken op de computer van een ander. Vervolgens kan de inbreker allerlei instellingen aanpassen of gegevens stelen. Hacken is een strafbaar feit. In bepaalde kringen is hacken een uitdaging; vooral in de leeftijd van 14 tot 21 jaar. Deze jongeren gebruiken hiervoor meestal het computernetwerk van school, of de bibliotheek, omdat je daar anoniemer bent dan bij gebruik van de thuiscomputer. Wetboek van strafrecht, artikel 138a, wet Computercriminaliteit 1993).

<http://www.iusmentis.com/beveiliging/hacken/computercriminaliteit>

6. Het doen van aangifte of melding

Aangifte

Bij strafbare feiten kan er aangifte worden gedaan.

- Is de leerling minderjarig, dan kunnen de ouders dat doen.
- Is de leerling meerderjarig, dan doet de leerling dat zelf.

De school kan alléén aangifte doen wanneer de leerling minderjarig is. Maar de politie neemt de aangifte van een school pas in behandeling als het slachtoffer bereid is een getuigenverklaring af te leggen. Dus wil de school aangifte doen, zal dat altijd moeten gebeuren met toestemming en met medewerking van ouder(s)/verzorger(s) en leerling.

Voor strafrechtelijke veroordeling is bewijs nodig. Om van het digitaal pesten bewijzen te verzamelen, zijn bijvoorbeeld chat-logs te gebruiken. Ook een schermafdruk van een webpagina kan bewijs zijn.

Melding

Als er geen aangifte gedaan kan worden, kan er wel een melding gedaan worden. De politie is dan toch op de hoogte van de feiten. De politie kan op deze wijze feiten verzamelen over een pester. Stad & Esch doet bij het nieuwe pesten daar altijd melding van.

Wat is een strafbaar feit?

Pesten	Leerling	Werknemer		
	Disciplinaire maatregel Minimaal gesprek met leerling en contact met ouders Maximaal schorsing	Disciplinaire maatregel Maximaal schorsing	Registratie in digitale dossier en in locatiewerslag	Aangifte politie
Incidenteel	Ja	Ja	Ja	
Nieuwe pesten	Ja	Ja	Ja	Ja
Structureel verbaal	Ja	Ja	Ja	
Structureel fysiek	Ja	Ja	Ja	Ja
Structureel uitsluiten	Ja	Ja	Ja	

7. Hoe voorkomen we dat plagen pesten wordt

Op alle locaties zijn een of meerdere dagen per week schoolmaatschappelijk werkers aanwezig. Zij zijn in staat professionele hulp te bieden bij het omgaan met of oplossen van een probleem als pesten/gepest worden.

Voor de opvang en begeleiding bij pesten kan ook contact opgenomen worden met een van de vertrouwenspersonen op onze scholen. In de schoolgidsen en op de website staat vermeld wie dat zijn. De vertrouwenspersoon is verplicht melding te maken van de klacht, maar hoeft daarbij de naam van de persoon die de klacht heeft ingediend, niet te noemen.

Alle locaties van Stad & Esch ondernemen gerichte activiteiten:

Klas 1

- De groep gaat op kamp, van woensdag t/m vrijdag. Mentoren gaan mee. Activiteiten zijn gericht op groepsvorming.
- Week 2: Interactief toneel over pesten. Spelers spelen en leerlingen kunnen ingrijpen of worden uitgenodigd om oplossingen te bedenken.
- Week 3: In de mentorgroepen spreken over pesten: gewenst/ongewenst gedrag, verschil pesten/plagen, rol pester/gepeste/toeschouwer enz.
- Week 4: Opstellen en ondertekenen door alle leerlingen van het anti-pestcontract. Ondertekend contract gaat naar ouders.
- Week xx: Als pesten op een of andere manier in het nieuws komt, wordt dit in de mentorgroep besproken en wordt er een link gelegd naar het anti-pestcontract.
- Na de kerstvakantie komt er weer een interactief toneel, nu met nadruk op pesten via internet.
- Bespreken anti-pestcontract. De volgende vragen worden beantwoord:
 - Heeft het gewerkt? Wat wel? Wat niet?
 - Ontbreekt er iets? Wat dan?
 - Moet er iets uit? Wat dan?
- Als er een nieuw anti-pestcontract wordt gemaakt, ondertekenen de leerlingen dit weer en gaat het opnieuw naar ouders.
- Procedure zoals voor de kerstvakantie.

Klas 2

- Week 2: Interactief toneel over pesten. Spelers spelen en leerlingen kunnen ingrijpen of worden uitgenodigd oplossingen te bedenken.
- Week 3: In de mentorgroepen spreken over pesten: gewenst/ongewenst gedrag, verschil pesten/plagen, rol pester/gepeste/toeschouwer enz.
- Week 4: Opstellen en ondertekenen door alle leerlingen van het anti-pestcontract. Ondertekend contract gaat naar ouders.
- Week xx: Als pesten op een of andere manier in het nieuws komt wordt dit in de mentorgroep besproken en wordt er een link gelegd naar het anti-pestcontract.
- Na de kerstvakantie komt er weer een interactief toneel, nu met nadruk op pesten via internet.
- Bespreken anti-pestcontract. De volgende vragen worden beantwoord:
 - Heeft het gewerkt? Wat wel? Wat niet?
 - Ontbreekt er iets? Wat dan?
 - Moet er iets uit? Wat dan?
- Als er een nieuw anti-pestcontract wordt gemaakt, ondertekenen de leerlingen dit weer en gaat het opnieuw naar ouders.
- Procedure zoals voor de kerstvakantie.

7.2. Stappenplan bij structureel pesten

Op alle locaties van Stad & Esch volgen we deze procedure:

1. Docenten/leerlingen/ouders signaleren pestgedrag en geven dit door aan de mentor.
2. Mentor analyseert en verzamelt de meeste gegevens: wie is er bij betrokken, is het ernstig?
3. Mentor gaat volgens de no-blame methode in gesprek met het slachtoffer en vraagt hem/haar toestemming om in gesprek te gaan met de pester. Als de mentor niet in de gelegenheid is dit te doen of de pesters zitten in andere klassen, kan de leerlingcoördinator (een deel van) de gesprekken voeren.

We maken een onderscheid tussen incidenteel pestgedrag en structureel pestgedrag.

Incidenteel pestgedrag

Bij incidenteel pestgedrag gaan we ervan uit dat er alleen bemoeienis nodig is van de mentor en de leerlingcoördinator.

Structureel pestgedrag

Wanneer het pestgedrag niet stopt na bovenstaande stappen, dan is de route als volgt:

- De mentor spreekt met het slachtoffer en de dader(s) en er worden afspraken gemaakt. De extra hulp zal worden aangeboden met ondersteuning van het schoolmaatschappelijk werk.
- De mentor licht ouders van daders en slachtoffer in.

Daarna (bij aanhoudend gedrag)

- De leerlingcoördinator nodigt ouders en kind (dader) uit voor een gesprek. In dit gesprek wordt bepaald hoe verder te handelen: het kind krijgt een laatste kans om zijn/haar gedrag te veranderen. Ook worden de adviezen vanuit het Zorg Advies Team meegenomen in het gesprek. Mogelijk is er extra hulp nodig voor het kind, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining.
- Nieuwe signalen van pestgedrag leiden tot minstens 1 dag schorsing.
- Nieuwe afspraken worden na de schorsing op papier gezet en ondertekend door de leerling, ouders en school.
- Leerlingcoördinator en mentor bespreken de leerling in het Zorg Advies Team.
- Bij herhaling van pesten wordt de leerling in rebound geplaatst of in overleg met de directie van school verwijderd.

7.3. De No-Blame methode

Bij het bespreken van pestgedrag gaan we ervan uit dat het een gezamenlijke verantwoordelijkheid is om pesten in de klas te voorkomen. We hebben immers als klas afspraken gemaakt over hoe we met elkaar om willen gaan. Dit betekent dat we bij het bespreken van pestgedrag niet alleen de pestkop en de gepeste betrekken, maar ook een aantal 'neutrale' klasgenoten. Zij kunnen door hun reactie van invloed zijn op het gedrag van de pestkop en op het welbevinden van de gepeste leerling. Daarom gebruiken we voor het bespreken van pesten de 'No-Blame' methode. Wat die methode inhoudt, leggen wij hieronder verder uit.

Problemen moeten samen opgelost worden.
No-Blame gaat niet uit van schuld maar is gericht op de toekomst.

Van pesten naar wij-gevoel

De No-Blame aanpak is een niet bestraffende, probleemoplossende methode om met peestsituaties om te gaan. De methode gaat niet uit van schuld, maar is gericht op de toekomst.

De No-Blame methode is een stappenplan. Wat bijzonder is aan dit stappenplan, is dat het erin voorziet dat het pesten op een voor alle betrokkenen veilige manier wordt opgelost.

Aan de betrokkenen (omstanders en lichte pesters) wordt gevraagd een oplossing te bedenken voor de peestsituatie, zodat het slachtoffer zich weer beter gaat voelen. De groep krijgt de verantwoordelijkheid om een aantal voorstellen te doen om het negatieve gevoel bij het slachtoffer weg te nemen of te verminderen.

Er zijn zeven stappen in de No-Blame aanpak:

1. interview met het slachtoffer

De begeleider komt erachter wie de pesters zijn, wat er gebeurt met het slachtoffer en hoe hij/zij zich hieronder voelt.

2. organiseren gesprek met betrokken leerlingen

De begeleider organiseert een gesprek met de pesters, meelopers en leerlingen met een positieve groepsinvloed (slachtoffer zelf is niet aanwezig).

3. probleem omschrijven

In dit gesprek legt de begeleider het probleem uit, maar er wordt niet beschuldigd of daders aangewezen.

4. gezamenlijke verantwoordelijkheid

Iedereen heeft altijd invloed, ook als je je nooit ergens mee bemoeit.

5. tips en brainstormen

De deelnemers geven tips aan slachtoffer en komen met ideeën om slachtoffer te helpen zich beter te voelen.

6. hulp slachtoffer

De deelnemers gaan hun ideeën uitvoeren en voelen zich hier verantwoordelijk voor.

7. evaluatie na een of twee weken

De begeleider vraagt de gepeste leerling en de deelnemers naar hun ervaringen. Wat is er verbeterd?